

به نام خدا

نقش معلم در ایجاد انگیزه در فرایند تدریس

مولفان :

سمانه شاهون وند

زینب شاهون وند

مهديه صحراگرد

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : شاهون وند، سمانه، ۱۳۷۱
عنوان و نام پدیدآور : نقش معلم در ایجاد انگیزه در فرایند تدریس / مولفان سمانه شاهون وند، زینب شاهون وند، مهدیه صحراگرد.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری : ۱۰۷ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۱۶۲-۷
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : معلم - فرایند تدریس - ایجاد انگیزه
شناسه افزوده : شاهون وند، زینب، ۱۳۶۴
شناسه افزوده : صحراگرد، مهدیه، ۱۳۶۳
رده بندی کنگره : Q۳۷۴
رده بندی دیویی : ۰۱۵/۴
شماره کتابشناسی ملی : ۹۷۲۷۸۵۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نام کتاب : نقش معلم در ایجاد انگیزه در فرایند تدریس
مولفان : سمانه شاهون وند - زینب شاهون وند - مهدیه صحراگرد
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۴
چاپ : زیرجد
قیمت : ۱۰۷۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۱۶۲-۷
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

فهرست

۷	مقدمه:
۹	بخش اول :شناخت و درک انگیزه
۹	فصل اول :مبانی نظری انگیزش در یادگیری
۹	نقش سیمای آموزگار در بافتن گره های انگیزش دانش آموز
۱۰	انگیزه پنهان در کلاس درس: نقش نیازهای بنیادین در فرایند یادگیری
۱۲	آهنگ یادگیری: ریتم سازی انگیزش در کلاس درس
۱۴	نقش معلم در کاشت بذر انگیزش یادگیری: نگاهی به خودکارآمدی دانش آموزان
۱۶	نغمه ی انگیزش در کلاس درس: ریتم های نو و کهن
۱۷	نقش فناوری در نگارش قصه یادگیری:
۱۹	نقش آینه: بازخورد سازنده و بیداری انگیزه در کلاس
۲۱	انعکاس شوق در کلاس: نقش معلم در آفرینش انگیزه یادگیری
۲۳	فصل دوم :انگیزش درونی و بیرونی در دانش آموزان
۲۳	آفرینش انگیزه: نقش معلم در بیداری خلاقیت دانش آموزان
۲۴	نقش هنرنامی معلم در آفرینش انگیزه در کلاس درس
۲۶	نقش آفرینان انگیزه: کاهش نگرانی و اضطراب در کلاس درس
۲۸	نقش شگفت انگیز تشویق: پرورش انگیزه درونی بدون خاموش کردن شعله های خلاقیت
۲۹	نقش معلم در تسهیل تعامل دانش آموزی: گشودن درهای انگیزش
۳۱	نقش معلم، پلی میان دانش و انگیزه: رمزگشایی از ارتباط مؤثر
۳۳	نواختن سمفونی یادگیری: مشارکت دانش آموز در انتخاب مسیر یادگیری
۳۴	انگیزه پویا: نقش ارزیابی در بستر یادگیری

فصل سوم :نقش نیازها و علایق در انگیزه یادگیری ۳۷

نقش آفرینی: نغمه‌های انگیزش در کلاس درس ۳۷

انگیزه یادگیری: پل ارتباطی بین نیاز و دانش ۳۸

بذر انگیزه: کاشتن آن در خاک اشتباه ۴۰

نقش نقاش معلم در گالری یادگیری: کشف نیازهای یادگیری و غنا بخشیدن به اهداف

آموزشی ۴۲

نقش نگارنده‌ی آینده: همکاری والدین و معلم، کلید درخشش یادگیری ۴۳

نقش معلم در معماری انگیزه: موزاییکی از نیازها و اهداف ۴۵

آفرینش انگیزه: نقش ارزیابی نوآورانه در شناسایی نیازها و علایق دانش‌آموزان ۴۷

نقش آینه‌های تجربی: بازتاب دانش‌آموزان در آفرینش انگیزه‌های یادگیری ۴۸

بخش دوم :مهارت های تدریس انگیزشی ۵۱

فصل چهارم :عوامل بیرونی موثر بر انگیزش در کلاس درس ۵۱

نقش هم‌افزایی خانواده و مدرسه در بیداری انگیزه‌های یادگیری ۵۱

نقش پل ارتباط در کلاس: تقویت انگیزه از طریق حمایت‌های اجتماعی و عاطفی ۵۲

آینه روح: نقش فعالیت‌های فوق برنامه و تشویق‌های بیرونی در انگیزش یادگیری ۵۴

نقش آینه‌ها در آفرینش انگیزش: اهداف قابل دسترس و فرایند یادگیری ۵۶

نقش نقاش چابک آموزش در آفرینش انگیزه‌های نوین ۵۷

نقش زمان‌بندی و برنامه‌ریزی درسی کارآمد در تحریک انگیزه یادگیری ۵۹

سیمای نوآورانه معلم: چگونگی بیداری انگیزه در فرایند آموزش ۶۱

نقش "نقشه راه" اشتباهات در ارتقاء انگیزه یادگیری ۶۲

فصل پنجم: ایجاد فضایی امن و حمایتی در کلاس ۶۵

سیمای انگیزه در کلاس درس: معماری فضای امن و آزاد ۶۵

نقش آفرین تعامل: مدیریت تفاوت‌ها در کلاس درس ۶۶

انتخاب می‌دهیم؟	۶۸
نقش آینه: بازتاب تفاوت‌ها در کلاس درس	۷۰
نقش معلمان راهنمای سفر در دنیای یادگیری: مدیریت چالش‌ها و حمایت از رشد	۷۱
نقش الهام‌بخش: آفرینش انگیزه در کلاس درس	۷۳
آینه‌های یادگیری: نقش بازخورد سازنده در انگیزش یادگیرندگان	۷۵
نقش کانون‌ساز در انگیزش: گره‌زنی تعلق و همکاری در کلاس درس	۷۶
فصل ششم: توجه به تفاوت‌های فردی و نیازهای متنوع	۷۹
نقش آفرینی معلم: رقص انگیزش و تنوع روش‌ها	۷۹
نقش کاتالیزوری معلم در بستر یادگیری خاص	۸۰
نقش معماران انگیزه در کلاس درس: سازگاری انتظارات با تفاوت‌های فردی	۸۲
نقش معلم در کشف و پرورش استعدادهای نهفته دانش‌آموزان	۸۴
نقش معلم "راهنما": همگامی با تنوع و تحرک در تدریس	۸۶
نقش همیاری آموزگار در سفر یادگیری دانش‌آموز	۸۸
سیمای انگیزه در کلاس درس: نقش معلم در تعامل با نیازهای متفاوت	۸۹
نقش سیمای نقاش در گالری یادگیری: نقش بازخورد در انگیزش دانش‌آموز	۹۱
فصل هفتم: کاربرد روش‌های تدریس متنوع و خلاق	۹۳
نقش آفرینی: تجربیات مشارکتی در مسیر انگیزش یادگیری	۹۳
نقش رنگارنگ فناوری در بیداری یادگیری	۹۴
آفرینش انگیزه: نقش فعالیت‌های خلاقانه در تحریک یادگیری	۹۶
نواختن سمفونی یادگیری: نقش معلم در بیداری خلاقیت و تفکر انتقادی	۹۸
آفرینش انگیزه در کلاس: فراتر از تنوع و تفاوت	۹۹

- کاشفان انگیزه: نقش معلم در خلق کلاس‌های یادگیری شورانگیز ۱۰۱
- سیمرغ آموزش؛ پر و بال دادن به انگیزه با بازخورد مثبت ۱۰۳
- انگیزش پنهان یادگیری: نقش معلم در تسهیل فرایند یاددهی آموزی ۱۰۴
- منابع ۱۰۷

مقدمه:

امروزه، در دنیای پرشتاب و پر از اطلاعات، آموزش مؤثر و ماندگار بیش از پیش اهمیت پیدا کرده است. هدف اصلی هر فرایند آموزشی، رسیدن به یادگیری عمیق و ماندگار در دانش‌آموزان است. اما این یادگیری، فقط با ارائه اطلاعات خام و خشک ممکن نیست. برای اینکه دانش‌آموزان با اشتیاق و انگیزه به یادگیری بپردازند، نقش معلم بسیار کلیدی و تعیین‌کننده است. معلمی که می‌خواهد دانش‌آموزان را به یادگیری پایدار و جذاب تشویق کند، باید فراتر از ارائه مطالب درسی گام بردارد. اهمیت این نقش در این است که یک معلم مؤثر، می‌تواند محیطی مهیا کند که دانش‌آموزان در آن به طور فعال و با اشتیاق به کشف و درک مفاهیم بپردازند و در نهایت، به طور مستقل و با اعتماد به نفس، به فرایند یادگیری ادامه دهند.

این انگیزه درونی که معلم می‌تواند در دانش‌آموزان ایجاد کند، نه تنها به یادگیری بهتر مطالب کمک می‌کند، بلکه به شکل‌گیری شخصیت و نگرش مثبت در آن‌ها نیز می‌انجامد. این کتاب قصد دارد به بررسی عمیق و جامع نقش معلم در ایجاد انگیزه در فرایند تدریس بپردازد. ما با بررسی روش‌ها و تکنیک‌های مختلف، سعی خواهیم کرد تا به این پرسش اساسی پاسخ دهیم که چگونه می‌توانیم یادگیری را از یک فرایند اجباری به یک فعالیت لذت‌بخش و انگیزشی تبدیل کنیم. در این مسیر، به بررسی مولفه‌های مختلفی از جمله شناخت دانش‌آموزان، طراحی تدریس خلاقانه و مؤثر، و ایجاد محیطی پویا و انگیزه‌بخش خواهیم پرداخت. همچنین به بررسی چالش‌ها و موانع موجود در مسیر ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان و راهکارهای غلبه بر آن‌ها نیز می‌پردازیم. با درک عمیق از این نقش حیاتی، می‌توانیم به دانش‌آموزان کمک کنیم تا یادگیری را به عنوان یک سفر جذاب و پر از کشف‌های نو تجربه کنند.

بخش اول:

شناخت و درک انگیزه

فصل اول:

مبانی نظری انگیزش در یادگیری

نقش سیمای آموزگار در بافتن گره های انگیزش دانش آموز

معلم، نقش اساسی و شگرفی در رتقاء انگیزش دانش آموزان دارد. این نقش، فراتر از انتقال دانش خشک و بی روح، به معنای ایجاد فضایی است که در آن، ذهن های کنجکاو جوانان، به سوی یادگیری پرتلاش شوند. تدریس صرف، بدون درک پیچیدگی های انگیزشی دانش آموزان، همچون کشتی ای در دریای بی پروا، سرگردان و بی هدف خواهد بود. در این زمینه، چارچوب نظری ارزشمندی وجود دارد که می تواند به معلم کمک کند تا دریچه های بر انگیزش دانش آموزان بگشاید و مسیر یادگیری را هموار سازد.

نظریه های انگیزشی متعددی، از قبیل نظریه نیازها، نظریه انتظار، نظریه یادگیری اجتماعی و نظریه شناختی، می توانند در این فرآیند بسیار مفید واقع شوند. نظریه نیازها، به خصوص نظریه سلسله مراتبی نیازهای مازلو، بر تأثیر نیازهای اساسی در انگیزش تأکید می کند. از آنجا که نیازهای جسمانی و احساسی دانش آموزان، قبل از یادگیری پیچیده، باید تأمین شوند، معلم توانمند، به ایجاد حس تعلق و پذیرش در کلاس درس می اندیشد. برای مثال، ایجاد فضایی دوستانه و احترام آمیز، می تواند نیاز به تعلق به گروه را برطرف نموده و در نتیجه انگیزه یادگیری را تقویت کند.

نظریه انتظار، به اهمیت انتظارات مثبت در ایجاد انگیزش اشاره می کند. معلم آگاه، با شناسایی توانایی ها و نقاط قوت هر دانش آموز، می تواند انتظارات واقع بینانه و تشویق کننده ای را برای آنها

ایجاد کند. تعریف هدف‌های یادگیری واضح و قابل دسترس، به همراه تشویق تلاش و پیشرفت، از جنبه‌های اساسی در این نظریه است. به‌عنوان مثال، تقسیم فعالیت‌های درسی به مراحل قابل مدیریت و تعریف معیارهای واضح برای ارزیابی پیشرفت، می‌تواند نقش موثری در ایجاد انگیزه ایفا کند.

نظریه یادگیری اجتماعی، به اهمیت الگوهای رفتاری و یادگیری از طریق مشاهده تأکید می‌کند. در یک کلاس درس پویا، معلم می‌تواند به عنوان یک الگوی رفتاری مناسب، با استفاده از رفتارهای مثبت و خلاقانه، دانش‌آموزان را در جهت یادگیری و تلاش راهنمایی کند. همکاری گروهی و مشارکت فعال دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی نیز در راستای این نظریه قرار می‌گیرد. در این مورد، مشاهدات دانش‌آموز از رفتار مثبت سایر همکلاسی‌ها، می‌تواند انگیزه یادگیری را افزایش دهد.

همچنین، نظریه‌های شناختی انگیزش، مانند نظریه خودکارآمدی، به اهمیت احساس کنترل و توانایی در رسیدن به اهداف، اشاره می‌کنند. معلم باید به دانش‌آموزان فرصت دهد تا با انتخاب فعالیت‌ها و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به یادگیری، احساس کنترل را تجربه کنند. توصیف نقاط قوت دانش‌آموزان، به منظور تقویت باور خودکارآمدی، و تشویق تلاش و پشتکار، از این نظریه‌ها نشأت می‌گیرند. به طور کلی، آشنایی با نظریه‌های مختلف و کاربرد آن‌ها، نیازمند بررسی دقیق و مداوم شرایط کلاس درس و نیازهای دانش‌آموزان است. این درک عمیق از رفتار انگیزشی دانش‌آموزان، باعث می‌شود که معلم، به عنوان راهنمای باتجربه و همراه آنان، یادگیری را به تجربه ای دلچسب و پربار تبدیل نماید.

انگیزه پنهان در کلاس درس: نقش نیازهای بنیادین در فرایند یادگیری

نقش معلم در ایجاد انگیزه، فرایندی چند وجهی و پیچیده است که ریشه در شناخت عمیق نیازهای دانش‌آموزان دارد. این نیازها، که ریشه در طبیعت انسانی دارند، نقشی کلیدی در شکل‌گیری انگیزه و در نهایت، موفقیت در فرایند یادگیری ایفا می‌کنند. نیازهای اساسی، مانند

نیاز به امنیت، تعلق، رشد و حتی استقلال، می‌توانند به عنوان بستر مناسبی برای ایجاد انگیزه درونی و بیرونی دانش‌آموزان عمل کنند.

نیاز به امنیت، اولین و بنیادی‌ترین نیاز در سلسله مراتب نیازهاست. دانش‌آموزی که احساس ناامنی می‌کند، نگران تهدیدها، قضاوت‌ها یا رفتارهای خصمانه است، تمرکز خود را بر یادگیری از دست می‌دهد و به جای آن، به دنبال آرامش و حفظ وضع موجود می‌گردد. معلمی که با ایجاد محیطی آرام، قابل پیش‌بینی و احترام‌آمیز، دانش‌آموزان را درک می‌کند و مرزها را به روشنی مشخص می‌کند، می‌تواند این نیاز بنیادی را در آن‌ها تقویت کند. ایجاد حس امنیت، به دانش‌آموز اجازه می‌دهد تا بدون نگرانی و با آرامش خاطر به اکتشاف و یادگیری بپردازد.

نیاز به تعلق و ارتباط نیز از دیگر نیازهای اساسی است. دانش‌آموزانی که حس تعلق و ارتباطی مثبت با همسالان و معلم خود برقرار می‌کنند، تمایل بیشتری برای شرکت در فعالیت‌های کلاسی و یادگیری خواهند داشت. معلم می‌تواند با ایجاد فرصت‌های تعاملی، تشویق به همکاری، تفکر گروهی و ایجاد حس تعلق و همدلی، این نیاز را در دانش‌آموزان برآورده کند. استفاده از روش‌های تدریسی تعاملی، مانند کار گروهی، بازی‌های آموزشی و پروژه‌های مشترک، می‌تواند در این راستا مؤثر واقع شود.

در کنار این دو، نیاز به رشد شخصی و استقلال نیز بسیار مهم است. دانش‌آموزان به دنبال فرصت‌هایی برای کشف توانایی‌های خود و به چالش کشیدن خود در فرایند یادگیری هستند. معلم می‌تواند با ارائه چالش‌های مناسب، دادن مسئولیت‌ها، ایجاد فرصت‌های ابتکار و نوآوری و تشویق به تفکر انتقادی، به این نیاز پاسخ دهد. ارائه بازخورد سازنده، ایجاد اعتماد به نفس و تشویق به اتخاذ تصمیمات مستقل، می‌تواند انگیزه درونی دانش‌آموزان را افزایش دهد.

درک پیچیدگی و تنوع نیازهای دانش‌آموزان، اهمیت تلاش برای شناخت ویژگی‌های منحصر به فرد هر دانش‌آموز را برجسته می‌کند. در این مسیر، معلم می‌تواند با مشاهده، گوش کردن و به

ویژه، درک احساسات دانش‌آموزان، به نیازهای پنهان و نادیده گرفته شده آن‌ها پی ببرد. استفاده از روش‌های مختلف ارزیابی، که فراتر از ارزیابی سطحی، دانش‌آموزان را به عنوان موجوداتی با نیازها و انگیزه‌های درونی درک می‌کند، می‌تواند در این راستا بسیار مؤثر باشد.

همچنین باید به این نکته توجه داشت که نیازهای فردی دانش‌آموزان می‌تواند بر اساس عوامل مختلفی، مانند شرایط اجتماعی و فرهنگی، متفاوت باشد. معلمی که به این تنوع آگاه است و به طور پویا به تغییرات دانش‌آموزان واکنش نشان می‌دهد، می‌تواند از روش‌های نوین و خلاقانه‌ای برای برآورده کردن نیازهای متنوع هر دانش‌آموز استفاده کند.

در نهایت، فرایند ایجاد انگیزه در یادگیری دانش‌آموزان، فرایندی چند وجهی و پویا است. شناخت نیازهای اساسی دانش‌آموزان و تلاش برای برآورده کردن آن‌ها، می‌تواند نقش مهمی در ایجاد انگیزه درونی و بیرونی دانش‌آموزان داشته و به طور اساسی، کیفیت فرایند یادگیری را افزایش دهد.

آهنگ یادگیری: ریتم‌سازی انگیزش در کلاس درس

معلم، در فرایند تدریس، نه تنها انتقال دهنده دانش، بلکه آهنگ‌ساز انگیزش و هدایت‌کننده‌ی مسیر یادگیری است. شناخت تنوع سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان، کلید تنظیم این آهنگ دلنشین و موثر است. هر دانش‌آموز، با ریتمی منحصر به فرد، به آهنگ یادگیری پاسخ می‌دهد. این ریتم، بیانگر سبک یادگیری اوست که می‌تواند بصری، شنیداری، حرکتی یا ترکیبی از این‌ها باشد. درک این تنوع، ما را قادر می‌سازد تا با ابزارهای مناسب، ریتم هر دانش‌آموز را تقویت و به آهنگ کلی یادگیری هماهنگی بخشیم.

یکی از سبک‌های یادگیری، سبک بصری است. این دانش‌آموزان، اطلاعات را بهتر درک می‌کنند اگر با تصاویر، نمودارها، نقشه‌ها و فیلم‌ها روبرو شوند. معلمی که به این نیاز پاسخ می‌دهد، می‌تواند از پاورپوینت‌های جذاب، استفاده از ویدئوهای آموزشی و ایجاد محیط‌های

بصری غنی در کلاس بهره ببرد. برای مثال، استفاده از تصاویر و نمودارهای مرتبط با درس تاریخ، می‌تواند برای آنان بسیار جذاب و آموزنده باشد.

سبک شنیداری نیز در یادگیری نقش مهمی دارد. این دانش‌آموزان، اطلاعات را از طریق شنیدن و تکرار، بهتر می‌فهمند. معلم می‌تواند در این حالت از سخنرانی‌ها، داستان‌گویی، بحث گروهی، استفاده از موسیقی و ضبط صدای مطالب کمک بگیرد. تجسم مثال‌های جذاب و متکی بر صدا، می‌تواند نقش موثری در افزایش انگیزه و درک آنان ایفا کنند. برای نمونه، استفاده از داستان‌ها و شعرهای مرتبط با مفاهیم ریاضی، می‌تواند برای یادگیری این سبک از دانش‌آموزان بسیار مفید باشد.

سبک حرکتی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دانش‌آموزان حرکتی، با انجام عملی، لمس و تجربه، مفاهیم را بهتر درک می‌کنند. این دانش‌آموزان در کلاس درس نیازمند فعالیت‌های فیزیکی، پروژه‌های عملی، نمایش و کار گروهی هستند. برای مثال، انجام آزمایش‌ها در درس علوم یا ساخت مدل‌های سه بعدی از مطالب تاریخی، می‌تواند بسیار آموزنده و جذاب باشد.

اهمیت شناخت ترکیبی از این سبک‌ها در یادگیری نیز نادیده گرفته نشود. دانش‌آموزان می‌توانند ترکیبی از سبک‌های یادگیری را تجربه کنند. بنابراین، معلم باید تدریس خود را به گونه‌ای طراحی کند که به طور همزمان، از ابزارهای بصری، شنیداری و عملی استفاده کند تا به تمامی سبک‌های یادگیری پاسخ دهد. این کار، فرایند یادگیری را برای تمامی دانش‌آموزان لذت‌بخش و آموزنده می‌کند.

توجه به تنوع سبک‌های یادگیری، نیازمند شناسایی دقیق و گزینش مناسب راهکارها در هر کلاس است. این امر، نیازمند یک رویکرد جامع و شخصی‌سازی شده در تدریس است. در این راستا، استفاده از ارزیابی‌های دقیق، به معلم این فرصت را می‌دهد تا سبک یادگیری هر دانش‌آموز را شناخته و تدریس خود را بر اساس آن، متناسب با نیازهای خاص آن‌ها تنظیم

کند. به طور مثال، پرسش و پاسخ‌های متنوع، کار گروهی با وظایف متفاوتی برای هر عضو، و بازی‌های آموزشی، می‌توانند نقش مؤثری در درک سبک‌های یادگیری داشته و به افزایش انگیزه منجر شوند.

همچنین، ایجاد فضایی آرام، امن و تشویق‌کننده، عامل مهمی در افزایش انگیزه دانش‌آموزان به حساب می‌آید. زمانی که دانش‌آموزان احساس راحتی کنند و از اشتباه کردن هراس نداشته باشند، بهتر می‌توانند یاد بگیرند و انگیزه خود را حفظ کنند.

معلم، در این مسیر، نقش یک هدایتگر ماهر را ایفا می‌کند. او با آگاهی از نیازهای یادگیری هر دانش‌آموز، فرایند تدریس را به گونه‌ای تطبیق می‌دهد تا تمامی دانش‌آموزان، با هر سبک یادگیری، در فرآیند یادگیری، درگیر و با انگیزه باشند.

نقش معلم در کاشت بذر انگیزش یادگیری: نگاهی به خودکارآمدی دانش‌آموزان

نقش معلم در فرایند تدریس فراتر از انتقال صرف دانش است؛ این نقش، به مثابه نقش یک باغبان ماهر، شامل پرورش و تشویق توانایی‌های دانش‌آموزان است. یکی از مهم‌ترین بُعدهای این پرورش، ایجاد انگیزه در یادگیری است، که ریشه در خودکارآمدی دانش‌آموزان دارد. خودکارآمدی، باور دانش‌آموز به توانایی خود در انجام وظایف و رسیدن به اهداف آموزشی است. این باور درونی، نه تنها بر میزان تلاش و پشتکار دانش‌آموز در یادگیری، بلکه بر خروجی‌های نهایی او نیز تأثیر مستقیم می‌گذارد.

رابطه بین خودکارآمدی و انگیزه، رابطه‌ای هم‌زیست و متقابل است. دانش‌آموزی که خود را توانمند و قادر به یادگیری می‌بیند، با انگیزه‌ای قوی‌تر به سوی هدف گام برمی‌دارد. برعکس، دانش‌آموزی که از خودکارآمدی پایین برخوردار است، احساس ناتوانی و بی‌زاری از یادگیری را تجربه می‌کند. این احساس منفی به مرور زمان، انگیزش را تخریب و تلاش او را کاهش می‌دهد.

معلم می‌تواند نقش اساسی در تقویت خودکارآمدی دانش‌آموزان ایفا کند. نخستین گام، شناختِ توانمندی‌های ذاتی هر دانش‌آموز است. این شناخت، مستلزم توجه به تنوع استعدادها و سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان است. معلم باید از طریق ارزیابی‌های مداوم و متنوع، نقاط قوت و ضعف هر دانش‌آموز را شناسایی کند. این آگاهی دقیق، به معلم اجازه می‌دهد تا تدابیر آموزشی را بر اساس نیازهای خاص هر دانش‌آموز طراحی کند.

همچنین، تجربه‌های موفقیت‌آمیز، یکی از قدرتمندترین عوامل تقویت خودکارآمدی هستند. معلم می‌تواند با ارائه چالش‌هایی متناسب با سطح توانایی دانش‌آموزان، شرایطی را فراهم آورد که دانش‌آموزان، موفقیت‌های کوچکی را تجربه کنند. این موفقیت‌های تدریجی، به تدریج باور دانش‌آموز را به توانایی خود در یادگیری تقویت می‌کند. مهم است که این چالش‌ها، دست‌یافتنی و دارای بازخورد مثبت باشند، زیرا عدم موفقیت مداوم، خودکارآمدی را به شدت تضعیف می‌کند.

استفاده از روش‌های متنوع تدریس، نیز نقش مهمی در ایجاد انگیزه و تقویت خودکارآمدی ایفا می‌کند. بهره‌گیری از فعالیت‌های گروهی، بازی‌ها، و پروژه‌های عملی می‌تواند دانش‌آموزان را درگیر یادگیری کند. همکاری و تعامل با هم‌کلاسی‌ها، فرصتی برای یادگیری از یکدیگر و توسعه حس تعلق و همکاری فراهم می‌کند. این تجربیات، علاوه بر تقویت خودکارآمدی، به رشد مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی دانش‌آموزان نیز کمک می‌کند.

همچنین، ارائه بازخورد سازنده و منصفانه از سوی معلم، تأثیر به‌سزایی در شکل‌گیری خودکارآمدی دانش‌آموز دارد. این بازخورد، باید بر نقاط قوت دانش‌آموز تمرکز کند و راهکارهایی برای بهبود نقاط ضعف ارائه دهد. معلم باید به جای تمرکز بر اشتباهات، بر قابلیت‌ها و تلاش دانش‌آموزان تأکید کند تا انگیزه یادگیری را حفظ کرده و خودکارآمدی آنها را افزایش دهد. به طور کلی، این بازخورد مفید، دانش‌آموزان را در مسیر خودشناسی و بهبود مهارت‌ها هدایت خواهد کرد.